

Teja Singh v. Satya, etc. (Sandhanawalia, J.)

1929 ਦਾ ਨੰਬਰ II ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1956 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2005 ਬੀਕੇ ਦੇ ਪੈਪਸੂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ X ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦਾ 1948 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ

(16) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ • ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ (ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀਸੀ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਜੇ.

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸੱਤਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 108

13 ਨਵੰਬਰ 1969

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)— ਧਾਰਾ 13— ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ— ਕੀ ਤਲਾਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ— ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ— ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ— ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ—ਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫ਼ਰਮਾਨ- ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ- ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ- ਕੀ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਵੇਸਟਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈਕਸ-ਡੋਮੀਸੀਲੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ

ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਰਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ. ਦੀ. ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਉਸ

ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ 13)

ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7)

1968, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ 196 ਦਸੰਬਰ, 1968 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 439 ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ 500 , ਭਾਵ, ਰੁ. ਪਤਨੀ ਲਈ 300 ਅਤੇ ਰੁ. ਧਾਰਾ 438, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 200 ਕੁਝ ਬੱਚੇ।

ਭਗੀਰਥ ਦਾਸ, ਐਸ. KHIRAJI ਅਤੇ ਬੀਕੇ ਝਿੰਗਨ, ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਜੇ.ਐਲ.ਗੁਪਤਾ।

ਨਿਰਣਾ

ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਕੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 488, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਸੌਂਤਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 1 ਜੁਲਾਈ 1955 ਨੂੰ ਬਸਤੀ ਗੁਜ਼ਾਨ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1956 ਅਤੇ 1958 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਲ 1958 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪਤੀ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 23 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਜਨਵਰੀ, 1959। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ।

Teja Singh v. Satya, etc. (Sandhanawalia, J.)

ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 2,500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 30 ਦਸੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਦੀ ਦੂਜੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਬੰਧਨ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਰੋਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, 17 ਦਸੰਬਰ, 1966 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ; ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 19 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤਨੀ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤਨੀ ਲਈ 300 ਅਤੇ ਰੁ. ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ 100 ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(4) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਭਗੀਰਥ ਦਾਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੁਲੰਦੂਰ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 488, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਈ ਗਈ ਮੁਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਦੀ ਦੂਜੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਤੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਦੇ

ਹੁਣ ਪੂਰਨ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ, ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਨਿਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

(5) ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ: ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ - ਨੇਵਾਡਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੇਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਨਵਰੀ, 1959 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੰਗਲਾਤ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੇਟ ਲਈ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ

I.L.R. Punjab and Haryana**(1971)2**

ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉੱਤਰ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਥਾਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਮ ਅਤੇ ਐਨੀਮਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ **RW7/10** ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:- u

“ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਾਸ਼ੋ ਦੇ ਦੇਸ਼, ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਕਤ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਲਾਕ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਨੇਵਾਡਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(6) ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫਾਏਟਫੈਨਟ ਦਲੀਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀਅਤ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸੰਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤਨੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਹਿਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਟਲ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੁਰਦਗੀ ਉਸ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਕਾਰਨਾਂ (ਪੰਨਾ 54 'ਤੇ ਚੌਦਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਪਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਵਾਸ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪਤਨੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਪਤੀ ਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਇੱਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸ ਚੁਣਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਚੈਸਾਇਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ (ਪੰਨਾ 332 'ਤੇ ਸੱਤਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ) 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ-

Teja Singh v. Satya, etc. (Sandhanawalia,

“ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਤੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਿਵਾਸ, ਜਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੇ ਮੇਸੂਰੀਅਰ ਬਨਾਮ ਲੇ ਮੇਸੂਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, (1) ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਉਸ ਕੇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਵਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਰਜਾ ਹਨ।

(7) ਇਹ 3 ਜਿੱਦ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟ ਪਤਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੇਵਾਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਲਗਭਗ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਜਾੜ ਜਾਂ ਵਿਛੋੜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਕੰਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਉਪਾਅ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੀ ਘੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਡਾਲਫਿਨ ਬਨਾਮ ਰੌਬਿਨਸ, (2) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕ੍ਰੈਨਵਰਥ ਨੇ 'ਮਨੁੱਖੀ ਧਰੋਹ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕੇ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤਿਆਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ T ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਵੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੌਂਸਲ ਇਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਅਲਬਰਟਾ ਬਨਾਮ ਕੁੱਕ, (3)। ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੈਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ

(1) 1895 AC 517.

~r

~~

(2) (1859), HL ਕੇਸ 390, 418.

(3) 1926 AC 444

ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ: -

“ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਡਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਲੇ-ਮੇਸੂਰੀਅਰ ਬਨਾਮ ਲੇ-ਮੇਸੂਰੀਅਰ, (1), ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਜਾਫਰੀ, (4) ਵਿੱਚ ਹਾਉਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਥਿਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ-

I.L.R. Punjab and Haryana**(1971)2**

"ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਚੋਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਤਲਾਕ ਇੱਕ *mensa et thoro* ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ 1857 ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਲਾਰਡ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਜਾਫਰੀ (4) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਸ਼ਾਅ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ -

"ਮੈਂ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ - ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਏਕਤਾ ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਪਤੀ ਦਾ।"

ਬਨਾਮ ਕੁੱਕ, (3) ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਾਲਵੇਸਨ ਜਾਂ ਵਾਨ ਲੋਰਾਂਗ ਬਨਾਮ ਆਸਟ੍ਰੇਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, (5) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਨਿਵਾਸ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਨਤੀਜਾ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਭਾਰਤੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਨੇਵਾਡਾ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਵਾਸ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਾਂਝਾ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(4) (1921)1 ਏਸੀ 146.

(5) (1927) AC 641.

ਮੈਨੂੰ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(9) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਨਿਵਾਸ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨੇਵਾਡਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਡੋਮੀ ਸੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਕੱਲੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਲੇਕਸ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(10) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕਮਾਤਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਲੇ *ਮੇਸੂਰੀਅਰ* ਬਨਾਮ ਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। *ਮੇਸੂਰੀਅਰ*, (1), ਜਿੱਥੇ ਲਾਰਡ ਵਾਟਸਨ ਨੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: -

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਜੋੜੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਵਾਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

Teja Singh v. Satya, etc. (Sandhanawalia,

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਜਾਫਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4), ਅਲਬਰਟਾ ਬਨਾਮ ਰੀਟਾ ਈ. ਕੁੱਕ (3) ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸਾਲਵੇਸਨ ਜਾਂ ਵੈਨ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ-ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਰਾਂਗ ਬਨਾਮ ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਪ੍ਰੋ ਪਰਟੀ (5) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ:-

ਮੇਸੂਰੀਅਰ ਬਨਾਮ ਲੇ ਮੇਸੂਰੀਅਰ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਵਾਸ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਸੱਚੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੈਰ- ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ।"

ਲਾਰਡ ਫਿਲਿਮੋਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ- "ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਆਰਾਮ 'ਤੇ ਹੈ। ਲੇ ਮੇਸੂਰੀਅਰ ਬਨਾਮ ਲੇ ਮੇਸੂਰੀਅਰ (1) ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਜਾਫਰੀ (4) ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਐਲਬਰਟ ਬਨਾਮ ਕੁੱਕ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, (3) ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਵਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਉਲ) ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਸ-ਨਿਵਾਸ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ .ਫੋਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਚੈਸਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਕਥਨ ਵੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

" ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵਾਸ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਰਜਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਗੈਰ- ਸ਼ਾਸਨਯੋਗ ਸੁਭਾਅ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਲੈਕਸ-ਨਿਵਾਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਬੈਟਰ ਬਨਾਮ ਬੈਟਰ, (6) ਵਿੱਚ ਸਰ ਗੋਰੇਲ ਬਾਰਨਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹਾਰਵੇ ਬਨਾਮ ਫਾਰਨੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, (7) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ:-

"ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਭਗ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣਗੇ. ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਤਰਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਤਲਾਕ ਹੈ।"

(6) 1906 ਪ੍ਰੋਬ ਸੈਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ 209 ਖਾਧਾ।

(7) (੧੮੮੦) ੫ ਪੰ ੧੫੩.

ਮੇਗਰ ਬਨਾਮ ਮੇਗਰ (8) ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਰ ਬੌਇਡ ਮੈਰੀਮਨ, ਪੀ. ਅਤੇ ਲੈਂਗਟਨ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(12) ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੇਕਸ-ਡੋਮੀਸੀਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਸਾਲਵੇਸਨ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਜੋ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਜੱਜ ਹੈ। *ment* ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੈਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੂਗਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਬ੍ਰੀਨ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰੀਨ, (9) ਵਿੱਚ ਕਰਮਿਨਸਕੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਕਥਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ * ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ."

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਤਨੀ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਂਡੈਂਟ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੇਵਾਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ R. 1 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤਨੀ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਅਤੇ - R. 1 ਨੇ ਤਲਾਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(14) ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

(8) (1936) 3 ਆਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 130.

(9) (1961) 3 ਆਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 225।

ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਨਿਵਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜ ਵੇਸਟਾਂ ਦੇ ਡਿਸ ਸਲਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਡੋਮੀ ਸਿਲਾਈਡ ਹਨ ਅਤੇ ਲੈਕਸ-ਡੋਮੀਸਿਲੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਦੂਰਗਾਮੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਲ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੇਵਾਡਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(15) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1872, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਟ, ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ, ਐਡਮਿਰਲਟੀ ਜਾਂ ਇਨਸੋਲ ਵੈਂਸੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਰਿੱਤਰ ਜੋ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 40, 41 ਜਾਂ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੇਵਾਡਾ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਡੋਮੀ ਕਾਇਲ ਦੇ ਸੱਚੋ-ਸੱਚੇ ਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੇਵਾਡਾ ਅਤੇ ਯੂਐਸਏ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ, ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਸੀ / ਇਸ ਲਈ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ - ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ■ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। , ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 488, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ , ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਲਈ ਸਬੰਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵੈਧ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸਲਈ , ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(16) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਭਗੀਰਥ ਦਾਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਜੇ.

ਓ: ' ਮੈ*

ਸ਼ੀਓ ਰਾਮ ਸਰਪੰਚ , - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

1969 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1845

14 ਨਵੰਬਰ 1969 ਈ.

159
ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 17 anfi 113 —ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ
ਨਿਯਮ (1965)-ਨਿਯਮ 9(1) (ਬੀ)—ਕੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਸਰਪੰਚ ਜੋ
ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਿਯਮ 9(1)(ਬੀ)—ਸੈਕਸ਼ਨ 113 (1974)
ਕਰਦਾ ਹੈ —ਕੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
I.E.R. Punjab and Haryana